

Broj:

Podgorica, 23.07.2024. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije, na osnovu člana 20f stav 1 tačka 10 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list CG“, br. 44/12, 13/18 i 145/21) i člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći („Sl. list CG“, br. 12/18), u postupku davanja mišljenja po zahtjevu Fonda za zaštitu životne sredine, po predlogu Sektora za kontrolu državne pomoći - Odsjek za prethodnu kontrolu, a na osnovu Prijedloga v.d. zamjenika direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 23.07.2024. godine, donosi

MIŠLJENJE

I Sredstva namijenjena Programom za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu Fonda za zaštitu životne sredine Crne Gore, predstavljaju de minimis pomoći, shodno Prilogu 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći.

II Upućuje se Fondu za zaštitu životne sredine Crne Gore da, nakon dodjele predmetnih sredstava, iste unese u Registar de minimis pomoći.

OBRAZLOŽENJE

Fond za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: „Eko-fond“) se obratio Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „Agencija“) Aktom br. 03-430/24-537/1 od 18.06.2024. godine zavedenim u Agenciji pod br. 05-430/24-337/1 od 18.06.2024. godine za davanje mišljenja u vezi sa realizacijom Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu (u daljem tekstu: „Program“).

Uz inicijalni zahtjev su dostavljeni tekst Programa kao i Prijava – Obrazac 1 državne pomoći (u daljem tekstu: „Prijava“). U prijavi se navodi da mjera ne predstavlja državnu pomoć, da se ne radi o šemi pomoći, te da se Program odnosi na sektor ugostiteljstva. U prijavi se takođe navodi da je Eko-fond implementaciono tijelo za realizaciju Programa podsticaja energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, da se radi od direktnim bespovratnim sredstvima. Dalje se u prijavi navodi da su izvori finansiranja: budžet države, opštine, te sopstveni izvori finansiranja Eko-fonda.

Programom je predviđeno uspostavljanje finansijskog mehanizma za poboljšanje energetske efikasnosti i povećanje upotrebe dostupnih izvora obnovljive energije od strane domaćinstava i seoskih domaćinstava koja pružaju ugostiteljske usluge, a što će doprinijeti daljem razvoju zelene ekonomije. Kroz predmetni Program doprinosi se smanjenju potrošnje energije i pratećih troškova, smanjenju energetske intenziteta, smanjenju emisija ugljen dioksida, boljem korišćenju resursa, unapređenju nivoa komfora u domaćinstvima, zapošljavanju domaće radne snage, te poboljšanju kvaliteta vazduha i smanjenju negativnog uticaja na zdravlje ljudi.

Imajući u vidu značaj i ulogu Eko-fonda u sprovođenju programa i projekata iz domena energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije kao i zaštite životne sredine i klimatskih promjena, a shodno ostvarenim rezultatima u prethodnom periodu, Eko-fond će biti implementaciono tijelo ovog programa.

Za realizaciju Programa za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu obezbijedena su sredstva u ukupnom iznosu od 500.000,00 eura preko

Instrumenta za prepristupnu pomoć – IPA III, Paket direktne budžetske podrške Evropske komisije (EK) Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize.

Eko-fond će dodijeliti bespovratna finansijska sredstva, pojedinačnom projektu (seoskom domaćinstvu ili domaćinstvu), u rasponu od 20% do 70% za dio prihvatljivih troškova, zavisno od mjere/a nevedenih u prijavi podnosioca prijave.

Najviši iznos bespovratnih sredstava koji se pojedinačno može dodijeliti objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu iznosi 20.000,00 eura, a objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu 15.000,00 eura.

Realizacija programa podrazumijeva sprovođenje odgovarajuće procedure objavljivanja javnih poziva / konkursa, podnošenja prijave od strane zainteresovanih izvođača radova, domaćinstava i seoskih domaćinstava i provjere ispunjenosti uslova za učesće propisanih javnim pozivom / konkursom.

Ocjena

Prilikom razmatranja podnijete prijave, Agencija je prevoshodno cijenila status korisnika državne pomoći, odnosno da li fizička lica koja u svojim domaćinstvima ili seoskim domaćinstvima pružaju ugostiteljske usluge mogu biti korisnici državne pomoći. Uprkos činjenici da ova lica ne posluju kao (ili nijesu u obavezi da osnuju) privredno društvo shodno Zakonu o privrednim društvima, to ne utiče na činjenicu da obavljaju privrednu djelatnost. Pravni status u nacionalnom zakonodavstvu je irelevantan u oblasti državne pomoći, već je krucijalno pitanje da li se aktivnost korisnika može podvesti pod definiciju privredne djelatnosti. Djelatnost smatra se preduzetnikom samo kad obavlja privrednu djelatnost.

Sud pravde je dosljedno definisao preduzetnike kao subjekte koji obavljaju privrednu djelatnost, bez obzira na njihov pravni status i način na koji se finansiraju.¹ Klasifikacija pojedinog subjekta kao preduzetnika stoga u potpunosti zavisi od prirode njegovih djelatnosti. Da bi se razjasnila razlika između privrednih i neprivrednih djelatnosti, Sud dosljedno tvrdi da je svaka djelatnost koja se sastoji od pružanja robe i usluga na tržištu privredna djelatnost².

Imajući u vidu da korisnici pružaju ugostiteljske usluge, i po osnovu toga stiču određeni profit, te da učestvuju na tržištu, oni de facto obavljaju privrednu djelatnost, stoga se pravila o državnoj pomoći primjenjuju na njih.

Nakon utvrđivanja postojanja uslova za dodjelu državne pomoći, Agencija je pristupila utvrđivanju vrste pomoći koja se planira dodijeliti predmetnim korisnicima. Uzimajući u obzir najviši planirani iznos pomoći po pojedinačnom korisniku (do 15.000,00 odnosno 20.000,00 eura u toku tri godine, Agencija je primjenila odredbe Regulative komisije (EU) 2023/2831 o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na de minimis pomoć (u daljem tekstu: Regulativa).

Regulativa propisuje da državno finansiranje koje ispunjava kriterijume navedene u članu 107 stav 1 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije predstavlja državnu pomoć i mora se prijaviti Komisiji u skladu sa članom 108 stav 3 Ugovora. Međutim, u skladu sa članom 109 Ugovora, Savjet može odrediti određene kategorije pomoći koje su izuzete od ove obaveze prijavljivanja. U skladu sa članom 108 stav 4 Ugovora, Komisija može donijeti propise koji se odnose na te kategorije državne pomoći. U Regulativi (EU) 2015/1588 Savjet je odlučio, u skladu sa članom 109 Ugovora, da de minimis pomoć (tj. pomoć dodijeljena istom privrednom društvu za određeni vremenski period koji ne prelazi određeni fiksni iznos) može biti jedna od tih kategorija. Na osnovu toga se smatra da de minimis pomoć ne ispunjava sve kriterijume utvrđene članom 107 stav 1 Ugovora i stoga ne podliježe postupku prijave.

Komisija je u brojnim odlukama razjasnila pojam pomoći u smislu člana 107 stav 1 Ugovora. Komisija je takođe

¹ Presuda Suda pravde od 12.09.2000, Pavlov i ostali, Spojeni predmeti C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, stav 74; Presuda Suda pravde od 10.01.2006, Cassa di Risparmio di Firenze SpA i ostali, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, stav 107
² Vidjeti Presudu Suda pravde od 16. juna 1987, Komisija protiv Italije, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, stav 7; Presuda Suda pravde od 18. juna 1998, Komisija protiv Italije, C- 35/96, ECLI:EU:C:1998:303, stav 36; Presuda Suda pravde od 12.09.2000, Pavlov i ostali, Spojeni predmeti C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, stav 75

iznijela svoju politiku u pogledu gornje granice de minimis pomoći ispod koje se može smatrati da se član 107 stav 1 Ugovora ne primjenjuje.

Pri tom, privredno društvo je svaki subjekt, bilo da je riječ o fizičkom ili pravnom licu, koje se bavi privrednom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status i način finansiranja. Sud pravde Evropske unije pojasnio je da se subjekt “koji posjeduje kontrolni udio u kompaniji” i koji “stvarno vrši tu kontrolu tako što se direktno ili indirektno uključuje u njeno upravljanje”, mora smatrati da učestvuje u privrednoj djelatnosti tog društva. Dakle, takav subjekt se mora smatrati prirednim društvom u smislu člana 107 stav 1 Ugovora. Sud pravde je odlučio da svi subjekti koji su pod kontrolom (na pravnoj ili de facto osnovi) od strane istog subjekta, trebaju posmatrati kao jedno privredno društvo. Lica koja u svojim domaćinstvima ili seoskim domaćinstvima pružaju ugostiteljske usluge de facto obavljaju privrednu djelatnost, stoga se pravila o državnoj pomoći primjenjuju na njih.

Trogodišnji period koje se uzima u obzir za potrebe Regulative trebalo bi ocjenjivati periodično. Pri svakoj novoj dodjeli de minimis pomoći, potrebno je uzeti u obzir ukupan iznos de minimis pomoći dodijeljenih u prethodne tri godine.

Agencija ukazuje da ukupan iznos de minimis pomoći koja se dodjeljuje jednom privrednom društvu ne smije da prelazi 300.000,00 eura tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine. Ovo znači da Eko fond prilikom dodjele de minimis pomoći treba da uzme u obzir da, iako je Programom predviđen najviši planirani iznos od 200.000,00 eura po pojedinačnom korisniku, isti korisnik neće moći da pređe najviši dozvoljeni iznos od 300.000,00 eura u toku tri fiskalne godine, te da u skladu sa tim i planira Program za naredne dvije fiskalne godine. Pri tom, svi iznosi koji se primjenjuju moraju biti u bruto iznosima tj. iznosi prije bilo kakvog odbitka poreza ili drugih dažbina. S obzirom na to da pomoć male vrijednosti (de minimis pomoć) ne podliježe ocjeni o usklađenosti od strane Agencije, za sva ostala pitanja u vezi sa procedurom i pravilima za dodjelu de minimis, potrebno je da Eko-fond primijeni odredbe regulative.

U cilju transparentnosti, praćenja, izvještavanja i primjene načela kumulacije, potrebno je da Eko-fond nakon dodjele de minimis pomoći, iste unese u Registar de minimis pomoći

Zaključak

Sredstva namijenjena Programom za podsticanje energetske efikasnosti u objektima koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu Fonda za zaštitu životne sredine Crne Gore, predstavljaju de minimis pomoći, shodno Prilogu 7 Pravilnika o listi pravila državne pomoći.

Upućuje se Fond za zaštitu životne sredine Crne Gore, da nakon dodjele predmetnih sredstava iste unese u Registar de minimis pomoći.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Dragan Damjanović

Dostavljeno:

- Fondu za zaštitu životne sredine, II crnogorskog bataljona 2c, 81000 Podgorica, Crna Gora
- u spise predmeta i
- a/a.